

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XVIII. Quartam morborum caussam, esse cacodæmonem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

gationem feritatis sua, & purgationem ipsius natura: quando, propter peccata hominum, & cum illa plagentur, ut subtrahantur, qua diligit homo, attendat ipse homo, quanta poena dignus sit, qui maiore vitur ratione. Etenim nisi exigerent peccata hominum, non ita singulariter animalia, qua ad manum hominis sunt, affigerentur. Sed nec ipsa sine magna iustitia patiuntur. Nam, aut erit eis ad celeriore[m] vita finem, aut ad minorem miseria laborem, & natura fortis consumptionem; aut propter mutationem temporum, aut ex incuria hominis labore proveniente. Timeat ergo homo praeter ceteris me Deum suum, & tanto mitior sit circa creaturas meas, & animalia, quibus & propter me earum Creatorem misereri debet. Ideo enim ego Deus praecepi homini de Sab- bato, quia cura est mihi de omni creatura mea. Adjiciam, quod de dolore partus subdit oraculum. Ad secundam quaestionem, cur omnia nascantur cum dolore, respondeo: homo quando contempsit delecta- tionem pulcherrimam, statim incurrit vitam laboriosam, & quia in- ordinatio coepit in homine, & per hominem; Iustitia mea est, ut etiam alijs creaturis, qua sunt propter hominem, aliqua amaritudo sit pro- pter temperamentum delectamenti sui, & fomentum nutrimenti sui. Ergo nascitur homo cum dolore, & progreditur cum labore, ut ad quietem veram festinare studeat: moritur vero nudus, & pauper, ut refragat inordinatum modum suum, & timeat futuram discus- sionem. Animalia ideo etiam pariunt cum dolore, ut excessum temperet amaritudo, & participes sint hominis in labore, & dolore; propterea homo, quando nobilior est animalibus, tanto ferventius diligat me Dominum Creatorem suum.

C A P V T XVIII

Quartam morborum causam, esse caedemonem.

St homo exitij sui morborumq; & mortis causa, immo etiam aliquo modo, ut & cetera animalia moriantur. Sed, ut causa esset, diabolus, pessimus consultor fecit. Hinc primogenita mors haud immerito appellatur. Quemadmo- dum enim ipse est lux mortis inuentor, ita postquam Deus creavit hominem inextermibilis, & ad imaginem similitudinis sua fecit illum, invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum. Itaque sicut

Iob. 18. 33
Sap. 2. 23

Coloss. 1. 18.
Apoc. 1. 5.

sicut Christum Paulus *Primogenitum ex mortuis*, & Ioannes *Primogenitum mortuorum vocat*, non solum quod fuerit primus ad vitam immortalem resurgentium, & ante alios quasi regenitus beata ista resurrectionis natiuitate; sed etiam quod fuerit exemplar, Princeps & principium istius resurrectionis: ita satan fuit & sibi, & alijs Princeps, principium & inuentor mortis. Hinc

Apoc. 9. 11.

jure nominatur *Rex locustarum, Angelus abyssi, cui nomen Hebraice Abaddon, Græcè autem Apollyon, Latine habens nomen Exterminans*.

Gen. 3. 1.

Numquam Eva tam audax fuisset, vt ad veritum fructum manus extenderet, nisi callida arte eam aggressus esset versipellis serpens. Primò insidiosè interrogauit, deinde perfrictè mentitus est, denique vana scientiarum spe illam pellexit. *Cur, inquebat, precepit vobis Deus, vt non comederetis de omni ligno Paradisi? Et cum timorem mortis intentatè audisset obstare inobedientiæ, proteruè dixit. Nequaquam morte moriemini: & illecebras adiciens: Scit enim Deus, quòd in quocumq; die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri: & eritis sicut dij scientes bonum & malum.* Hinc fundi nostri calamitas: hæc morborum & mortis est origo. Inuidia diaboli, qui ferre non poterat, vt ab hominibus vacuæ Angelorum sedes replerentur, consueto calumniatoribus more, morbum suum Deo attribuit, quasi hominibus scientiam deorù inuideret. Huic ergo omnis mali auctori gratias agant, qui impatienter ferunt, humanum genus in tantas calamitates incidisse.

II.

Nec satis fuit huic exterminatori, quasi vno ictu omne genus nostrum fauciassè, idem postea in hunc vsque diem tentare continuauit. Quin etiam ipse Deus dæmonis, tamquam carnificis ministerio & tortoris opera vtitur non solum ad malos varijs modis puniendos, sed etiam ad ipsos justos probandos & exercendos. Etsi enim etiam boni Angeli siue ad justos, siue ad impios affligendos à Deo adhibeantur, vt, cum vtique Angelus sanctus femur Iacob percussit, & neruus statim emarcuit; attamen frequentius est, & communi prouidentia lege sancitum, vt boni Angeli non nisi temporalis supplicij impiorum ministri sint & executores, mali autem & temporalis & sempiterni. Hoc autem est inter bonos & malos discrimen, quòd boni quidquid agunt circa

Ios. 1. 21.
Ios. 21. 9. 70.

Gen. 32. 25.

circum

circa homines, sine odio, & ira, & malitia agant; mali autem cum appetitu vindictæ & libidine puniendi, morbos, mortisque inferant. Cuius doctrinæ author est S. Dionysius scribens: *Nihil malitia sanctos Angelos contrahere ex eo, quòd peccatores puniant.* Et D. Augustinus ait: *Sancti Angeli sine ira puniunt, quos accipiunt aeterna lege puniendos.* Idem sentit Theodoretus super illud, *immisio, nes per Angelos malos*, hos enim supplicij ministros neque naturæ, neque electionis malitiam habuisse dicit, sed non aliter malos vocatos, ac *malam diem supplicij diem appellamus.* Quod etiam vult cum Basilio Apollinaris in illud: *Et Angelus Domini persequens eos.* Nam sanctus utique Angelus erat, de quo dicitur: *Et collocavit ante Paradisum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium atq; versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ.* Sancti Angeli, qui subverterunt Sodomam, qui ceciderunt Assyrios, qui flagellarunt Heliodorum, qui impuros illos Babylonicos senes, apud Daniele, & denique Herodem percusserunt. Itaque verosimile est, vbi cumque *Angelus Domini*, in diuinis litteris, ponitur, bonum Angelum intelligi: licet D. Hieronymus in illa: *Angelus Domini persequens eos*, existimet de Angelo malo sermonem esse, quem putat dici *Angelum Domini, quia Dominus illum creauit, & Dominus illum habet in potestate.*

Bonis ergo & malis Angelis hominum mala ascribi possunt, quia vtrisque Deus vtiur tamquam ministris; sed malis præcipue mala nostra adscribenda sunt, non solum, quia maleuolè puniunt, verum etiam quia prima origo fuerunt, ut peccatum in orbem terrarum, & per peccatum mors atque morbi mortis antea ambulones intrarent. Accedit, quòd non modò Deus eorum operà ac ministerio sæpe peccatores corripit, ut per *exterminatorem*, in Aegypto, & per *Spiritum*, qui decepit Achab; & per *Spiritum malum*, qui inuasit Saul, & per Satanam, cui peccatores cruciandos tradidit Apostolus; immò, quòd etiam per eos solos æternis supplicijs affligat damnatos; sed quòd iustorum quoque persecuciones & exercitium peculiariter damoni demandet. Nam, ut D. Chrysostomus obseruauit, non videtur Deus id minus demandare sanctis Angelis, qui res humanas ex officio procurant, & nostris bonis gaudent, & quodammodo de nostris supplicijs

S. Dionys. de diu. nom. c. 4.

S. Augustin. lib. 9. de ciuit. cap. 5. Theodoret. in Psal. 77.

Apoilinar. in Psal. 34. 6. Gen. 3. 24. Gen. 19. 4. Reg. 19. 2. Machab. 3. Dan. 13. Act. 12.

S. Hieronymus in Psal. 34.

III.

Exod. 12. 3. Reg. 22. 1. Tim. 1. 1. Cor. 5.

D. Chrysost. tom. 3. hom. de Alcésione.

plicijs dolent, eaque, velut fidi custodes conantur auerruncare. Sicut enim, diaboli odio & malitia, multi ægrotant, & cruciantur, ita sancti Angeli ex benevolentia, benignitate, & ardentissima charitate, amoreque nostræ incolumitatis, & bonæ valetudinis, nisi aliud exigat diuina voluntas & gloria, ad quam maximè attendunt, sunt curatores & procuratores; & velut vnius Ecclesiæ partes, altera fortior, semperque valens, alterius infirmitati & miseræ corporis & animi miserata subuenit, ac teste Augustino, pars, quæ in sanctis Angelis beata persistit, sua parti peregrinanti, sicut oportet, opitulatur, quia vtraque, vna erit consortio æternitatis, & nunc vna est vinculo charitatis. Hinc sunt, qui illa verba, quæ in libro Iob legimus: *Libera eam, ut non descendat in corruptionem*, accipiant de Angelo, pro ægroto deprecante, atque ægroti sui miserto. Constat sanctum *Raphaelem Archangelum, vnum è septem illis primis principibus, qui ante DEVM astant*, descendisse, vt vel Tobie priuati hominis, tenis, ac moribundi depelleret cæcitatem. Neque sine peculiari causa, post factam medicinam, & restitutam sanitatem, *se medicinam DEI*, suo nomine atque officio professus est, quando dixit: *Misit me Dominus, vt curarem te, & Saram à damonio liberarem*. Id autem ipsum, quod *Raphaël*, id est, *medicina DEI*, peculiari suo nomine significauit, vtique credibile est etiam multos alios Angelos re ipsa præstitisse, quando clientes suos, adhibita iauisibili sui patrocinijs & custodiæ medicina, morbis periculisque grauissimis liberauerunt. Magna, inquit S. Augustinus, *cara, & vigilantissimo studio adsunt nobis, omnibus horis, & locis succurrentes, & prouidentes necessitatibus nostris, & sollicitudine currentes inter nos & te, Domine*. Tantum ergo abest, vt vel corpori, vel vlla in re nobis velint nocere boni Angeli, nisi maius inde nobis emolumentum, aut DEI gloria proueniat; etiam ex officio, & benevolentia atque amore, mala à nobis abarcent, eosque prohibent, qui nobis aut verbera, aut vulnera, aut grauiora damna machinantur.

I V.

Certè boni Angeli non fuere; qui tyrannos ad dirissima quæque martyribus tormenta inferenda incitauerunt. Quis fuit, qui tot malis morbisque Iobum cooperuit? Clara est Scriptura: *Iob, 2. 7. Egressus igitur Satan à facie Domini percussit Iob ulcera pessimo, à*
planta

planta pedis usq; ad verticem eius. Et quod peculiari quadam ratione dæmon sit dolorum morborumque minister, innuit Apostolus. Siquidem *Angelum satana, qui illum colaphizabat, simulum carnis*, dolorem vehementissimum corporis fuisse censet D. Augustinus. Quem dolorem, ut supra indicauimus, D. Hieronymus censet fuisse grauissimum capitis cruciatum. Perspicue morbi diuturni causa fuisse fertur inuidus ille, & in totum genus humanum sæuus spiritus, de quo Lucas hæc habet: *Et ecce mulier, qua habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.* Causam huius mali aperuit Seruator, cum hypocritas Sabbati violationem obijcientes refutaret, dicens: *Hanc autem filiam Abraha, quam alligauit satanas, ecce decem & octo annis, non oportuit solui à vinculo isto die Sabbati?* Itaque rectè pronuntiauit S. Pater, quando scripsit: *Dolores corporum plerumq; immittuntur ab Angelis satana.* Cui, ut est mille artifex, non sufficit, curuare membra hominis, procurare vlcera, & inferre morbos manifestos; sed etiam pestes ab humana Philosophia reconditas, occultiore quadam arte, inijcit, quarum causas atque rationes nemo potest assequi. Etsi enim subinde quedam ignotis nature viribus accidunt penitus admiranda, qua de causa Synesius & Plotinus naturam Magam appellauerunt; quippe quod interdum in apostematum sinibus & concauitatibus, res similes lapidibus, testis, lignis, carbonibus nasci, authores sunt Galenus & Celsus: tamen frequentius ad ipsum, si non semper, dæmonum viribus prestigijsque contingit. Hinc dæmoniacos hos morbos vocat Arabs ille Alaharuius.

Eiuscemodi ægrotorum exempla ratione melancholice recenset Petrus Forestus in suis medicinalibus obseruationibus; & alia multò admiratione digniora, accumulat Ioannes Langius. Inter quæ illud, quod Anno 1538. in quodam Eichstertensis ditionis pago contigit, quod nisi oculati & fide digni testes interfuissent, omnem fidem superare videretur. Agricola quidam erat, nomen illi fuit Vricus Neufesser. Hunc siue venefica anus, siue ipse Stygius Alastor ita miserè fascinavit, ut tamen nullum vllius morbi vestigium in eius corpore appareret, tamen imma-

Y 2 uibus

2. Cor. 12, 7.

S. Hieronymus ad Galat. 4.

Luc. 13, 11.

S. Augustinus in Plat. 130.

Galen. l. 2. ad Glauc. & l. 14. method. Cels. l. 7. c. 6. Alahar. cap. 34. suæ præc.

V.

Petr. Forest. lib. 10. obs. 19. Ioan. Lang. epistola medici. 38. lib. 1.

nibus tormentis cruciatus nullam interdiu, nullam internoctu quietem caperet. In his tam monstrosis doloribus, vsque ad finem vitæ fuit. Postquam defunctus est, medici consuluerunt, aperiendum, vt fons mali inueniretur. Conuenere chirurgi, cultrum admouerunt. Cor erat sanum, pulmones integri, renes illæsi, intestina omnia suo loco imperturbata. Tandem & ventriculum aggressi sunt, eo dissecto, lignum teres & oblongum, quatuor è calybe cultros, & quædam alia asperiora ferramenta spiritami longitudine maiora repererunt. Nimirum & hoc, & plerique morbi per maleficium illati, sunt prodigiosi. Omnium autè prodigiosissimum est, quando per os, vel imum guttur eijcit, æger spinas, ossa, ligna, saxa, fragmenta vitrorum, acus, cultros, & alia ferramenta, glomos pilorum, pannos, setas, cornu laternarum, atque alia talia, quæ comestione in corpus immitti non potuere. Contigit hoc anno Pisis, ait Casalpinus de inuestigatione demon. hac vidisse multis spectantibus. Quædam à demonibus obfessa sapius, modo inter adjurandum, modo postea eiecit corpora, & magnitudine, & forma per se ineptissima, vt deuorarentur, clauos ferreos pralongos, ossa, lapides glomos laneos, carbones, aliq; multa, in culcitra autem, ea regione, qua thorax incumberebat, præcipue quæ cor, globuli multi reperti sunt ex plumis affabre efformati, diuersis figuris; sed plurimi instar rosarum perpetuis plumarum tenuissimarum ordinibus, nunc filo impliciti, nunc solo glutine: alia genera reperta sunt in cernicali, quæ caput residebat.

VI.

Beniuen. lib. de admirand. morb. causis. Nic. Remius lib. 3. demonolat. cap. 1.

Similia plura exempla referuntur à Beniuenio de muliere Florentina, à Nicolao Remigio; & de puella Leuuentetensi in historia Germanica, hac de se excusa An. 1562. Sed vetera mitto, audiui multos oculos eiuscemodi morborum testes; ipse Brunouij Anno 1618. vidi, in præcipua domo, locum & hominem non minimæ authoritatis, cui certis diu temporibus tantus caput occupabat dolor, vt omnes eum existimarent moriturum. Frustra fuere omnes medici, frustra omnes medicinæ. Tandem, vt fit, ventum est ad diuina, factæ preces, vota, peccatorum confessio, & ecce, dum in prandio dominus domus mensæ accumbit, rumpitur superius trichlinij tabulatum, supra ipsam mensam. Ne

Ne ergo rudera in cibos, & superedentes caderent, iussit herus fractos asseres remoueri. Quod dum fit, reperiunt ibi mortui hominis caluam, quam vbi in cœmeterium retulerunt, sensit se illico dominus cruciatu liberatum. Nec postea vsque ad mortem aliquid incommodi in capite passus est. Suspectus erat prior inquilinus, qui ægrè domo cessit. Alia magni nominis matrona multis cum marito annis pacificè habitauerat, semper improlis, marito tamen omnia diuina humanaque remedia adhibente, vt hæredem adipisceretur. Sed in cassum omnia. Ita sterilis è vita excessit. Insa est exenterari, tum in vtero patefacto, ô superi, quæ non fæces, & retrimenta inuenta sunt? ibi magni pilorum glomi & laarum, ibi resecti vngues; ibi vngulæ caprarum; ibi omorum fragmenta; ibi putamina nucum, & quid non vilissimarum rerum, abdita jacuerunt: vt prorsus negari non posset, non nisi magica arte illuc illata fuisse, ad foetum impediendum. Quare meritò viduus postea & secundam vxorem, è qua senex admodum liberos suscepit, attentè contra huiuscemodi veneficia muniri custodiri que, & in sagas diligenter inquiri iussit.

Quid ni per sua mancipia talia occultis artibus machinaretur? cum ipsos Dei seruos, aperto Marte, aggrediatur? & vel ferro trucidet, si non potest tollere veneno? Philippus Alegambe, in Indice Martyrum Societatis IESV, hoc habet. *Christophorus de Mendoza. nobilissimo inter Hispanos genere natus in Peruuio, in Parauaria Cangnanos Prouincia Tapensis populos Christiana fidei preceptis imbuebat; vbi à Veneficorum agmine (quod enim per se non potest Orcum, per suos facit) à quibus iam fuerat dudum designatus ad cadere, tamquam suarum machinationum explicator, exceptus, primum sagittis eminus, mox cominus gladijs appetitus, altera aure re-cisa, labro superiore cum dentibus reuulso, mox etiam mento detracto, tum aure altera, naribusque, præcisis, lingua ab radice, & continente ducta toto thorace, ventre, virilibus conuulsis atque abstractis, confectus est, Christum illis ad vsq; extremum spiritum prædicans. Hanc viam manifestam inferri posse à veneficis ope dæmonis non est creditu difficile, cum quilibet homo viribus nature id facere possit, vt ostendunt quotidiana homicidia latrociniaque. Vtrum autem illa,*

VII.

Phil Alegambe
in Indicem
tyr. num.
ecclvii. ex P.
Petri Friolæ
locij ipsius
teris datis ad
P. Iosephum
Oregium 5.
Oâ. 1636. &
P. Francisco
Diaz. Procura-
tore Para-
quariz, qui id
Romæ narra-
uit An. 1639.

illis, quæ supra recensuimus, occulta dæmonum arte procurari possint, video à nonnullis dubitari, ab alijs etiam negari.

VIII. Auicenna, Galenus, & post eos Pomponatus ac Lenius Lemnius, etsi dæmones esse malignos non inficiuntur, atque calpropter, ex maleuolentia utique velle eiusmodi mala hominibus inferre credant, posse tamen negant morbos vlllos hominibus iniicere, eò quòd illis opus non sit ad ista mala procreanda, quæ omnia ex naturalibus causis nasci posse arbitrantur. Quod etsi illis daretur, tamen non rectè concluderent: Possunt omnes morbi à naturalibus causis prouenire, ergo non possunt prouenire à dæmonibus: quemadmodum si quis diceret: Potuerunt septem Saræ viri ab hominibus occidi, ergo non potuerunt occidi à dæmonio: deceptus est ergo Tobias, quando dixit: *Audio, quia tradita est septem viris, & mortui sunt: sed & hoc audiui, quia dæmonium occidit illos.* Sed aliter ratiocinatus est Tobias dicens: *Timeo ergo, ne fortè & mihi hac eueniant.* Neque ab Angelo Raphaele refutatus est. Quare aliter docent Tertullianus, Hieronymus, Chrysostomus, & eum S. Thoma Theologi omnes: quibus consentiunt Iuristæ, vt Burchardus, & Grillandus; nec non & Medici Condronchus, Cæsalpinus (qui suam sententiam etiam Hippocrati tribuit, quem Auicenna & Galenus ad se trahere conantur) Fernelius, Valesius, itemque Arabius. Pro quibus, si superius à nobis enumerata exempla fidem non merentur, certiora habentur in diuinis litteris; vt illud ipsum de Saræ septem viris, & de Iob vlcere pessimo, per Stygiû calumniatorem percusso; & de Saule atra bile vexato, de quo clarè affirmatur: *exagitabat eum spiritus nequam.* Et in nouo testamento, vnum legitur aurium & linguæ vsu priuasse, ac simul epilepticum reddidisse, qui *lunaticus* vocatur, non quasi dæmoniacus non esset, sed quòd à dæmone ita obsideretur, vt plenilunij tempore, arte dæmonis, comiciali morbo grauissimè affligeretur; quia tunc cerebrum humoribus plenum aptius erat exagitari. Itaque licet aliqui sint lunatici & non dæmoniaci, alij tamen non sine dæmone ad lunæ incrementa vexantur. Alium diabolus illo genere manæ affixit, quam lycanthropiam vocant, cuius est, non posse contineri domi, sed in deserta loca excurrere, & circa

Martin. Delr. lib. 3. disquis. p. 1. q. 3. sect. 5.

Tob. 5. 14.

Tertull. in Apologet. S. Hieron. in c. 4. Matth. S. Chryl hom. 54. in cap. 17. Matth. S.

Thom. 1. p. q. 115. a. 5. Burchard. lib. 19. Decretal. e. de re magica.

Pet. Leloy. li. 2. de spectr. c. 17. Grillan. q. 6.

Iob. 1. 1. Reg. 16. 14. Marc. 9. 17. Luc. 9. 36. Matth. 17. 14.

Luc. 8. 27.

circa sepulchra oberrare. De muliere curuata, quam conuul-
sione spinæ dorsi alligauit, supra mentio est facta. Ut adeò, qui
negant, morbos nonnullos à dæmonibus prouenire, inter Eth-
nicos & Atheos sint annumerandi. Iosephus sanè Iudæus Salo-
monem hos dæmoniacos morbos curandi artem à Deo edoctum
his verbis memorat: *Præstitit Deus etiam Salomoni, ut contra
dæmones artem, ad utilitatem hominum, & eorum curas edisceret.*

Ob hanc mælitiam & potentiam nocendi tam varia nomi-
na sortitus est diabolus. Dicitur enim 1. *Angelus percutiens*, &
interficiens Ægyptios, qui Hebraicè *Mashhih*, id est, *Percussor*,
vel *homicida*, vel *corrumpens*, aut *perdens*, Græcè *Olothrentes*, id
est, *perniciem afferens* vocatur. 2. Nominatur *Angelus crudelis*.
3. *Angelus exterminator*. 4. Appellatur πνεῦμα δαδαιμονίας, *spiritus*
infirmittatis, quia dæmones in sacris litteris nomen habent ab esse
ctu, vnde dicitur *spiritus infirmittatis*, qui facit infirmos; *spiritus*
auaritia, qui impellit in auaritiam; *fornicationis*, qui incitat ad
fornicandum. 5. Nuncupatur *Rex abyssi*, Hebraicè *Abaddon*,
Græcè autem *Apollyon*, Latine habens nomen *Exterminans*. 6. De-
nique dæmones nomine *mortiferorum* intelliguntur, quibus vita
impiorum dicitur appropinquare. Permittuntur enim à Deo
isti spiritus, ut in vindictam scelerum impijs, aut in meritum co-
ronæ pijs morbos immittant. Quod vel Ethnici ipsi agnouerunt,
qui certos quosdam morbos dijs suis, hoc est, diabolis attribue-
runt, ut de *Ceritis*, qui dicti sunt *Cereriisti* δαηνητριόληπτες, de lym-
phatis, de Panicis similibusque constat. Hinc Phœbades, hinc
Mænades, hinc furiosa mente Corybantes: hinc fanaticos &
varijs linguis in morbo loquentes δαημονώγτες, vel ab Hecate, aut
ab Heroibus infestatos appellabant. Qua de causa etiam Leuinus
Lemnius tandem dat manum, & fatetur, dæmones huiusmodi
morborum causas esse. Quòd si igitur possunt morbos ciere, nec
dubium est, velle, quis neget eos id facere, si permittantur?

Restat, ut indagemus modum, quo id faciunt. Varij sunt
modi, sicut & morbi. Aliquos Francisc. Valesius indicauit. 1. Id
facit dæmon tãquam causa externa, nam extrinsecus adueniens
corpus inhabitat, & malus inquilinus domum turbat, omnia
susque deque vertendo, sine alia materia, vel interna agente
causa,

Luc. 13. 11.

Ioseph. lib. 8
antiq. c. 2.

IX.

Exod. 12. 23.

Prou. 17. 11.

Judith 8. 25.

1. Cor. 10. 10.

Luc. 13. 11.

Apocal. 9. 11.

Iob. 33. 22.

Lucian. in
Philopseu. &
Hippocrates
de sac. morb.
Leuin. Lemn.
lib. 2. de oc-
cul. nat. mi-
rac. cap. 3.

X.

Franc. Vale-
sius c. 28. sacre
Philosoph.

caussa, dum impedit, vel lædit sensationes, vel spiritus animales detinet, aut subtrahit. 2. Si morbi ex materia pendeant, mouet internas causas, vt enim melancholiam excitet, bilem atrâ commouet, ac fuligines in cerebrum & sensuum internorum cellulas propellit; moxque per causas exurentes, vel detentionem istius humoris, ne expurgetur, bilem auget. Vnde tristitiæ, & desperationes oriuntur. 3. Vt epilepsiam, paralytim, & similes noxas procuret, cõgregat succum crassorem, quo ventriculum cerebri obturet, vel neruorum radices obstruat. 4. Cæcitatem, vel surditatem creat, per noxia excrementa ad aures, vel oculos coacernata. 5. Odium, amorem, aliasque animi perturbationes inducit, dum mouet internas rerum imagines, vt in imaginatione firmiùs inhærescant. 6. Potest è rebus venenosissimis, id, quod est maximè virulentum, educere, & eo inficere spiritus vitales, animales, aut sanguinem ipsum ac ceteros humores. 7. Eos morbos, qui ab internis causis non pendent, sed ab externo tantùm nocumento, vel noxio afflatu, plerumque per se operatur; vt quando instrumenta maleficij, vnctiones, signa, res defossæ &c: ad ipsum veneficium vim naturalem nullam habent. Tunc enim sunt pro signis dumtaxat, ad quæ ex pacto dæmon operatur. 8. Nec dubium est, posse eum per res externas homini vim inferre, premendo, cædendo, fauciando. 9. Quædam, quæ naturaliter quoque, medicis testibus, possunt in corporibus humanis, ex prauis humoribus coalescere, possunt etiam arte dæmonis generari, per eosdem humores ab illo constipatos: vt sunt topht, lapilli, capilli, oscilla, conchylia, spinæ, glomi pilorum. Facile enim potest vlcera, & in vlceribus eadem creare, quæ vi naturæ morbi aliàs collegissent. 10. Acus, cultri, clauis, forcices atque alia talia metallica artificiosè conformata, quæ nulla naturali vi ex putrefactione possunt, vel tam breui tempore, vel tam artificiosa dispositione in corpore humano conuenire; & tamen videntur subinde è corpore excerni, aut exsecari, varijs modis videntur. Aliquando, per illusionem sensuum, humores qui eijciuntur: aliquando ipse aër condensatus apparere esse acus, culter &c. aliquando celeritate dæmonis veri cultri, & similia. quæ in corpore numquam fuerunt, videntur euomi: aliquando, vt Binsfeldius

Galen. lib. 1.
ad Glau.
Celsus lib. 5.
cap. 6. Leuin.
Lemn. lib. 3.
de occult.
nat. mirac.
cap. 40.

feldius aduertit, dæmon hominem profundo somno demergit, & sensum doloris eximit, mox membrum dextrè incidit, vt cultrum, testam, & similia inferere possit; vbi inseruit, eadem rursus subtilitate, more chirurgi, vulnus adeò consolidat, vt nulla cicatrix, vel vestigium relinquatur. Aliquando res tales solidas infra pulveris comminuit, atque in corpus illatas, rursus vnit, idque adeò velociter, vt humanis oculis integræ emitti, & immitti videantur. Sed quis vult omnes modos rursari, quibus mille artifex vtitur ad nocendum mortalibus, vel illudendum?

CAPVT XIX.

Quintam morborum aliorumq; humanorum malorum causam esse sagas, veneficos, aliosque cacodemonis ministros.

Quemadmodum DEVS non solum ipse prouidet consulitque hominum saluti, verum etiam Angelos Apostolosque mittit, qui nos doceant, dirigant, custodiant, in vita & virtute conseruent: ita similis DEVS diabolus & ipse tamquam leo rugiens circuit quarens, quem deuoret, & insuper alios legatos sociosque legit, per quos noceat. Sicut enim, quando solus sibi non videtur sufficere ad hominem diuexandum, vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se: sic etiam, quia saepe non satiat malitiæ suæ sitim ijs damnis, quæ ex Orco procurat, homines ipsos in homines immittit; & non raro plus potest per istos, quam per semetipsum: non quasi homines sint diabolis potentiores, quorum ope & viribus vtuntur; sed quia horum maior est ad nocendum libertas, dæmonum autem libido seruiendi plerumque ligata impeditur, ne tanta damna inferat, quantâ malitiâ incitantur ad ea inferenda. *Hi spiritus*, inquit D. Cyprianus, *sub statu atq; imaginibus consecratis delitescunt, hi afflatu suo vatumpectora inspirant, extorum fibras animant, auium volatus gubernant, sortes regunt, oracula efficiunt, falsa veris semper inuoluunt: nam & falluntur, & fallunt: vitam turbant, somnos inquietant, irrepentes etiam in corporibus occultè mentes terrent, membra distorquent, valetudinem frangunt, morbos laceffunt, vt ad*

I.
1. Petr. 5. 8.
Matth. 12. 45.
S. Cyprian. de idol. vanit.